

Spis treści

Słowo wstępne	9
Arkadiusz Babczuk: Miękkie ograniczenia budżetowe jednostek samorządu terytorialnego	11
Grażyna Borys: Świadectwa pochodzenia jako instrument wspierający kogenerację	26
Martina Černíková: The Most Considerable Changes of the Tax Legislation in the Context of the Public Budgets Stabilization in the Czech Republic	35
Jarosław Dziuba: Wykorzystanie przychodów zwrotnych w gospodarce finansowej powiatów w Polsce	41
Andrzej Koza: Wsparcie ze środków publicznych przedsiębiorczości bezrobotnych osób niepełnosprawnych	53
Damian Kubiak: Zmiany na rynku pracowniczych programów emerytalnych w Polsce	62
Alina Majczyńska: Rola Funduszu Dopłat w realizacji programów dopłat do kredytów mieszkaniowych	72
Martina Prskavcová: Tax Policy in Taiwan (Republic of China)	82
Ivana Šimíková: Mundell-Fleming Model and Maastricht's Fiscal Convergence Criteria: Fiscal and Budgetary Stabilization Need in the Context of EMU	91
Jana Šmídová: Is Contemporary Tax Book in the Czech Republic Really Tax Book?	96
Melania Bąk: Wartości niematerialne i prawne w aspekcie prawa bilansowego i podatkowego oraz Międzynarodowych Standardów Rachunkowości.....	102
Zdeněk Brabec: The Financial Evaluation of the Capital Project (Construction of the Minibike Circuit)	118
Šárka Čechlovská: Project Finance – an Alternative Method of Corporate Financing	127
Marketa Dubová, Helena Jáčová, Marie Šimonová: Analysis of E-learning Materials Benefits of Course „Selected Problems of Financial Management” for Different Target Groups of Users	132
Olga Hasprová: Comparison of Selected Items of Company and Insurance Company's Liabilities Balance Sheets	150
Josef Horák: Development of Czech Accounting from the End of 19 th Century until the Present Time	156
Radana Hojná: Costing and Its Usage in Product Management	162
Helena Jáčová: Assessment of Suitability of Selected Indicators for Specification of Economically Depressed Areas in the Liberec Region	169
Joanna Kogut: Wpływ zmian projektu ustawy o rachunkowości na rachunkowość jednostek gospodarczych	182
Olga Malíková: Leases of the Asset and its Depreciation – Differences in Reporting under the Czech Legislation and Standards IFRS	195

Šárka Nováková: Economic Aspects of the Ecological Risks Assessment of the Industrial Accident	205
Magdalena Swacha-Lech: Istota finansów behawioralnych	211
Jacek Adamek: PLS i jego odwzorowanie w produktach bankowości islamskiej na przykładzie kontraktu <i>musharakah</i>	221
Elżbieta Hajduga: Przegląd uwarunkowań rozwoju działalności reasekuracyjnej w Polsce	232
Alicja Janusz: Ekonomiczne przesłanki tworzenia sieci bezpieczeństwa pośredników finansowych	241
Wojciech Krawiec: Realizacja polityki inwestycyjnej polskich funduszy nieruchomości	252
Robert Kurek: Rezerwy techniczno-ubezpieczeniowe zakładu ubezpieczeń – nowe podejście w Solvency II	265
Teresa Orzeszko: Zasady funkcjonowania rezerw na straty kredytowe w argentyńskich bankach	273
Beata Owczarczyk: Analiza porównawcza rozwoju działalności bancassurance we Francji, w Niemczech i w Polsce	289
Agnieszka Ostalecka: Metody przewycieżania kryzysu azjatyckiego – wybrane aspekty	300
Małgorzata Solarz: Upadłość konsumencka w wybranych krajach	311

Summaries

Arkadiusz Babezuk: Soft Budget Constraints in Municipalities	25
Grażyna Borys: Certificates of Origin as the Cogeneration Supporting Instrument	34
Martina Černíková: Istotne zmiany w prawie podatkowym w kontekście stabilizacji budżetu Republiki Czeskiej	40
Jarosław Dziuba: Implementation of Recovered Revenues in Financial Economy of Districts in Poland	52
Andrzej Koza: The Public Funds for Support of Self-employment Among Handicapped Persons	61
Damian Kubiak: Changes on the Employee Pension Programs' Market in Poland	71
Alina Majczyna: The Meaning of Subsidy Fund in Financial Programmes to Support National Housing	81
Martina Prskavcová: Polityka podatkowa na Tajwanie (Republika Chińska)	89
Ivana Šimíková: Model Mundella-Fleminga oraz fiskalne kryteria konwergencji z Maastricht: potrzeba stabilizacji fiskalnej EMU	95
Jana Šmídová: Czy współczesna książka podatkowa w Republice Czeskiej jest rzeczywiście książką podatkową?	101
Melania Bąk: Intangible Assets in View of Balance and Tax Law and International Accounting Standards	116
Zdeněk Brabec: Finansowa ocena projektu kapitałowego (konstrukcja toru do minimotocykli)	126

Šárka Čechlovská: Finansowanie projektowe jako alternatywna metoda finansowania przedsiębiorstwa	131
Marketa Dubova, Helena Jacova, Marie Simonova: Analiza korzyści materiałów kursu e-learning „Wybrane problemy zarządzania finansowego dla różnych grup docelowych użytkowników”	149
Olga Hasprová: Porównanie wybranych elementów pasywów bilansów przedsiębiorstwa i firmy ubezpieczeniowej	155
Josef Horák: Rozwój rachunkowości w Czechach od końca XIX wieku do czasów obecnych	161
Radana Hojná: Kalkulacja kosztów i jej wykorzystanie w zarządzaniu produktem	168
Helena Jáčová: Ocena stosowności wybranych czynników do wyodrębnienia regionów słabiej rozwiniętych w regionie Liberca	181
Joanna Kogut: The Influence of Changes in Accountancy Act Draft on the Accountancy of Business Entities	194
Olga Malíková: Leasing aktywów i ich amortyzacja – różnice w sprawozdawczości według ustawodawstwa czeskiego i standardów IFRS	204
Šárka Nováková: Ekonomiczne aspekty pomiaru ryzyka ekologicznego wypadków przemysłowych	210
Magdalena Swacha-Lech: The Essence of the Behavioural Finance	220
Jacek Adamek: Profit and Loss Sharing and its Representation in Islamic Banking Products Based on the Example of <i>Musharakah</i> Contract	231
Elżbieta Hajduga: A Review of Reinsurance Development Causations in Poland	240
Alicja Janusz: Economic Indications for Creating Safety Networks of Financial Intermediaries	251
Wojciech Krawiec: The Realization of Investment Policy of the Polish Investment Fund	264
Robert Kurek: Technical-Insurance Provisions of an Insurance Company – New Attitude in Solvency II	272
Teresa Orzeszko: Loan Loss Provisioning in Argentinean Banks	288
Beata Owczarczyk: Comparative Analysis of the Development of Bancassurance Activity in France, Germany, and in Poland	299
Agnieszka Ostalecka: The Methods of Asian Crisis Overcoming – Chosen Aspects	310
Małgorzata Solarz: Consumer Insolvency in Selected Countries	322

Elżbieta Hajduga

Uniwersytet Ekonomiczny we Wrocławiu

PRZEGLĄD UWARUNKOWAŃ ROZWOJU DZIAŁALNOŚCI REASEKURACYJNEJ W POLSCE

1. Wstęp

Podstawową przesłanką pojawienia się zarówno reasekuracji, jak i ubezpieczenia była potrzeba dzielenia się ryzykiem w celu minimalizowania strat. Reasekuracja pojawiła się we wczesnym średniowieczu i już wówczas podjęto próbę zdefiniowania tego zjawiska. Początkowo utożsamiano reasekurację z ubezpieczeniem. Owszem, reasekuracja stanowi uzupełnienie bezpośredniej działalności ubezpieczeniowej z jednej strony, jednakże z drugiej strony zawiera elementy, które nie występują w ubezpieczeniu.

Według „Słownika ekonomicznego przedsiębiorcy” *reasekuracja* (łac. *assecuratio* – *zabezpieczenie*, ang. *reinsurance*) sprowadza się do przekazania przez zakład ubezpieczeń na podstawie zawartej umowy części ryzyka innemu zakładowi ubezpieczeniowemu lub specjalnemu zakładowi reasekuracyjnemu, który w zamian za określoną część stawki ubezpieczeniowej uczestniczy odpowiednio w wypłacie odszkodowania. Reasekuracja zapewnia lepsze rozłożenie ciężaru szkód [15, s. 221]. Krótko mówiąc, reasekuracja polega na wtórnym podziale ryzyka przyjętego wcześniej do ubezpieczenia.

Celem niniejszego artykułu jest próba klasyfikacji uwarunkowań rozwoju działalności reasekuracyjnej w Polsce.

2. Pojęcie rozwoju i uwarunkowania

Zanim zostaną omówione uwarunkowania rozwoju reasekuracji, należy zdefiniować pojęcie samego rozwoju. Według encyklopedii PWN **rozwój** to „wszelki

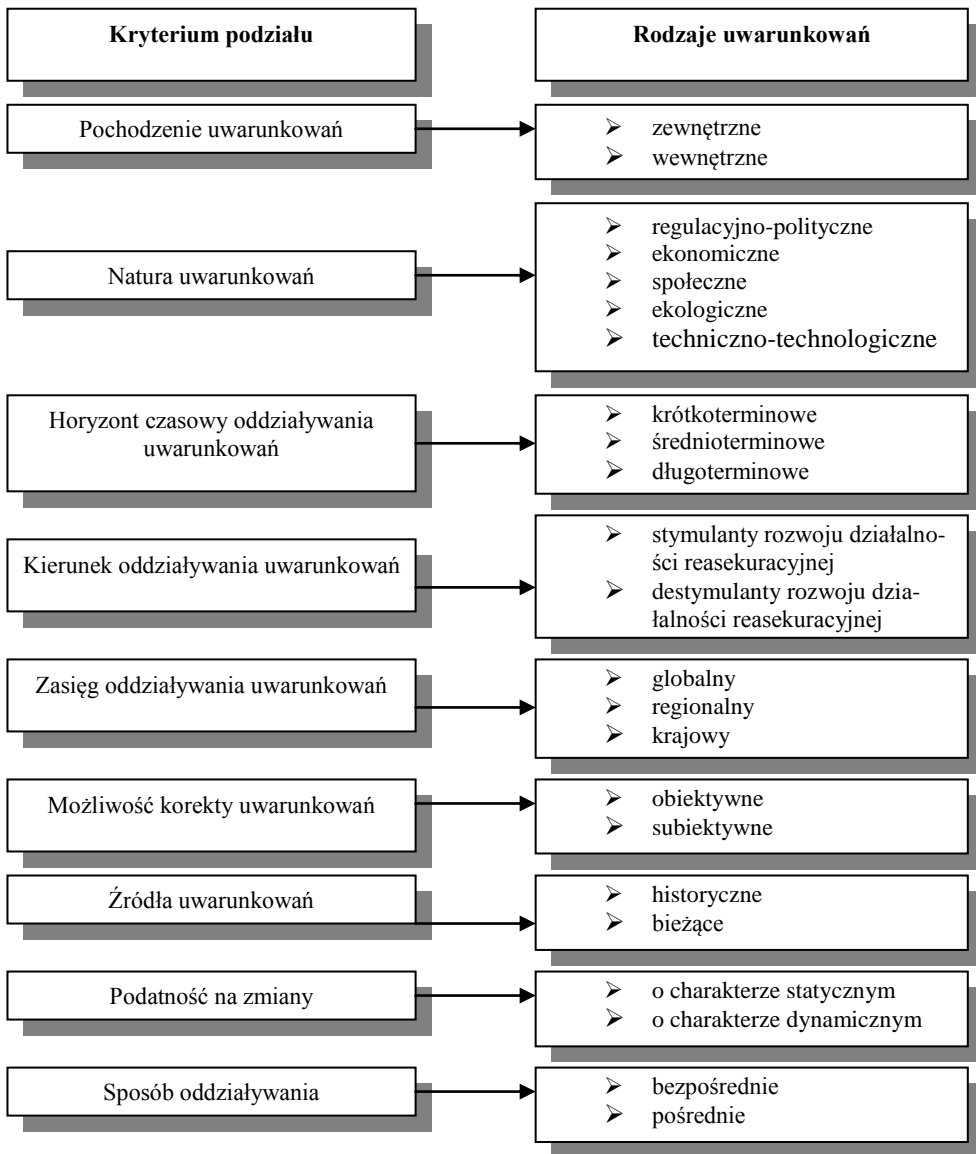
długotrwały proces kierunkowych zmian, w którym można wyróżnić prawidłowo po sobie następujące etapy przemian danego obiektu, wykazujące stwierdzalne zróżnicowanie się tego obiektu pod określonym względem” [11, s. 616]. Można powiedzieć, że rozwój jest procesem przeobrażeń, zmian, przechodzenia do stanów lub form bardziej złożonych lub pod pewnym względem doskonalszych; jest to także pewne (wyższe) stadium tego procesu, rozkwit, rozrost. Najczęściej mówi się o rozwoju gospodarczym, który definiuje się jako „kombinację zmian społecznych i psychologicznych ludności, które motywują ją do kumulowania i zwiększania w sposób trwały realnego produktu globalnego” [3, s. 105]. Szerzej można powiedzieć, że są to zmiany o charakterze jakościowym i strukturalnym, które są następstwem wzrostu gospodarczego.

Rozwój działalności reasekuracyjnej podlega różnego rodzaju uwarunkowaniom. Generalnie **uwarunkowanie** to „okoliczności sprzyjające czemuś” [2, s. 344], „okoliczności mające wpływ na coś” [5]. Inaczej można powiedzieć, że uwarunkowania to okoliczności, ale też zjawiska czy czynności mające wpływ na określony stan rzeczy, rozwój sytuacji i przebieg procesu [16, s. 615].

3. Kryteria podziału uwarunkowań rozwoju działalności reasekuracyjnej

Dokonanie systematycznego podziału przedmiotów, zjawisk według pewnej zasady na klasy, działy, poddziały itp. [7, s. 216], czyli dokonanie klasyfikacji uwarunkowań jest procesem dość skomplikowanym i w zależności od celu, jaki zamierza się osiągnąć, może mieć różny charakter. Klasyfikacja ta ma charakter rozłączny, ponieważ nie występuje hierarchiczne podporządkowanie omawianych zjawisk. Uwarunkowania rozwoju działalności reasekuracyjnej zostały podzielone według następujących kryteriów (zob. rys. 1):

- pochodzenie uwarunkowań,
- natura uwarunkowań,
- horyzont czasowy oddziaływania uwarunkowań,
- kierunek oddziaływania uwarunkowań,
- zasięg oddziaływania uwarunkowań,
- możliwości korekty uwarunkowań,
- źródła uwarunkowań,
- podatność na zmiany,
- sposób oddziaływania.

Rys. 1. Klasyfikacja uwarunkowań rozwoju działalności reasekuracyjnej

Źródło: opracowanie własne na podstawie: [9, s. 19, 21, 22; 4, s. 33 i nast.; 12, s. 220; 8, s. 33; 10, s. 29 i nast.; 6, s. 40 i nast.; 14, s. 67-68; 17, s. 35-36; 18, s. 3-9].

3.1. Kryterium pierwsze: pochodzenie uwarunkowań

Pierwszym wymienionym kryterium jest **pochodzenie uwarunkowań**. Wyróżnić można uwarunkowania zewnętrzne i wewnętrzne. Uwarunkowania *zewnętrzne* to te, które pochodzą z szeroko rozumianego otoczenia dalszego i bliższego zakładów reasekuracyjnych i na które nie mają one wpływu. Są one niezależne od firm reasekuracyjnych, do których muszą się jednak dostosować. Wiążą się z rozwojem całej gospodarki. Do tej grupy uwarunkowań należą uwarunkowania ekonomiczne, społeczne, regulacyjno-polityczne oraz techniczno-technologiczne. Uwarunkowania *wewnętrzne* natomiast to te, które wypływają bezpośrednio z samych firm reasekuracyjnych, na które to indywidualny reasekurator ma wpływ i sam je w pewien sposób kształtuje. Są to głównie uwarunkowania ekonomiczne o charakterze finansowym i pozafinansowym (zarządczym, marketingowym itp.).

3.2. Kryterium drugie: natura uwarunkowań

Kolejnym wyróżnionym podejściem do uwarunkowań rozwoju działalności reasekuracyjnej jest podejście **ze względu na ich naturę**. Jednym z takich uwarunkowań są uwarunkowania *regulacyjno-polityczne*, związane przede wszystkim z państwową regulacją działalności gospodarczej, w tym działalności ubezpieczeniowo-reasekuracyjnej, poprzez odpowiednie akty normatywne. Regulacje te dotyczą m.in. warunków wejścia na rynek, funkcjonowania oraz wyjścia.

W ramach tego kryterium wyróżniono następnie uwarunkowania *ekonomiczne*. Najczęściej są one definiowane przez parametry ekonomiczne opisujące sytuację gospodarczą kraju. Silna gospodarka, dobrze rozwinięty sektor ubezpieczeń, napływ inwestycji zagranicznych to dobre rokowania dla działalności reasekuracyjnej. W ramach *plaszczyny ekonomicznej* wyodrębnić można kilka uwarunkowań. Są to przede wszystkim takie, które decydują o tempie rozwoju gospodarczego. Zaliczyć do nich można zmiany PKB, szczególnie zmiany PKB *per capita*, którego szybki wzrost świadczy o zwiększającej się zamożności społeczeństwa. Bardziej zamożne społeczeństwa mają większą skłonność do oszczędzania, ale także większą skłonność do ubezpieczania siebie i majątku. Im większy jest poziom składek zebranych przez ubezpieczycieli, tym więcej zostanie przekazane reasekuratorom. Jest to pośredni czynnik wpływający na rozwój działalności reasekuracyjnej.

Do czynników ekonomicznych zaliczyć można także poziom inflacji, która ma znaczenie przy działalności lokacyjnej reasekuratorów oraz dotyczy wartości wypłaconych odszkodowań zarówno przez ubezpieczycieli, jak i reasekuratorów. Ogromną rolę odgrywają również inwestycje zagraniczne, zarówno bezpośrednie, jak i pośrednie, które mają za zadanie przede wszystkim dokapitalizować i rozwinąć sektor ubezpieczeniowo-reasekuracyjny. Nie można pominąć polityki kursów walutowych, dzięki którym kształtowana jest konkurencyjność na rynkach świato-

wych. Ma to ogromne znaczenie dla reasekuracji, ponieważ umowy reasekuracyjne zawierane są na ogół w walutach obcych. Przy tego typu umowach należy wziąć pod uwagę ryzyko kursów walutowych.

Uwarunkowania społeczne ukształtowane zostały w wyniku zmian, jakie zaszły we współczesnych społeczeństwach. Uwarunkowania te pochodzą bezpośrednio z danej społeczności. Przemiany kulturowe społeczeństwa wpływają na zmianę stylu życia, co wiąże się bezpośrednio ze strukturą wydatków. Świadomość ubezpieczeniowa jest tym wyższa, im wyższy jest status społeczny obywateli.

Uwarunkowania ekologiczne wiążą się ze zmianami klimatycznymi, jakie można obserwować w ostatnich latach, i z pojawianiem się w związku z tym katastrof naturalnych.

Uwarunkowania techniczno-technologiczne wpływają w istotny sposób na funkcjonowanie firm reasekuracyjnych. Postęp techniczny w dziedzinie informatyki i telekomunikacji umożliwia powstanie nowych technologii w zakresie gromadzenia, przechowywania, przetwarzania, transmisji i dystrybucji informacji. Działalność informatyczna i nowe technologie pozwalają usprawnić działalność ubezpieczeniowo-reasekuracyjną i obniżyć koszty.

3.3. Kryterium trzecie: horyzont czasowy oddziaływania uwarunkowań

Horyzont czasowy oddziaływania uwarunkowań to następne kryterium klasyfikacji uwarunkowań, w ramach którego dokonano podziału na uwarunkowania krótko-, średnio- i długoterminowe. Czas ten dotyczy oddziaływania konkretnego zjawiska, które ma istotny wpływ na reasekurację. Przyjmując klasyczne podejście do podziału czasu¹, można uznać, że cykl życia produktu reasekuracyjnego jest średnioterminowy. Procesy koncentracji na rynku reasekuracyjnym doprowadzą w długiej perspektywie do zmniejszenia liczby reasekuratorów, co z kolei może skutkować zmniejszeniem oferty reasekuracyjnej. Należy pamiętać, że konkurencyjność jest takim czynnikiem, który podlega zmianom w długim okresie. Zapewnienie sobie odpowiedniej pozycji na rynku trwa dość długo, natomiast utrata tej pozycji jest kwestią krótkiego czasu. Ponadto regulacje prawne w zakresie działalności reasekuracyjnej traktowane są jako uwarunkowania średnio- bądź długoterminowe. Zmiany w zakresie technologii i techniki rozpatrywane są jako uwarunkowania krótkoterminowe ewentualnie średnioterminowe. Przy obecnym postępie technologicznym pewnych rozwiązań technicznych nie można przyjmować za stałe, gdyż po upływie krótkiego czasu mogą już być nieużyteczne. Duży wpływ, i to w krótkim okresie, mają uwarunkowania ekonomiczne. Wszelkie wahania koniunktury gospodarczej przekładają się na działalność reasekuracyjną.

¹ Krótkoterminowe – do 1 roku, średnioterminowe – od 1 roku do 3 lat, długoterminowe – powyżej 3 lat.

3.4. Kryterium czwarte: kierunek oddziaływania uwarunkowań

Kolejnym możliwym podejściem do klasyfikacji uwarunkowań rozwoju działalności reasekuracyjnej jest podejście od strony **kierunków ich oddziaływania**. Wyróżnia się tutaj stymulanty i destymulanty rozwoju działalności reasekuracyjnej. W statystyce stymulantą nazywa się taką cechę, której wyższe wartości pozwalają zakwalifikować daną jednostkę statystyczną jako lepszą z punktu widzenia realizowanego badania, natomiast destymulantą to taka cecha, której wysokie wartości świadczą o niskiej pozycji jednostki w zbiorze [13, s. 16]. W ramach tego kryterium wyodrębnia się z jednej strony pozytywne warunki rozwoju, tzn. warunki sprzyjające rozwojowi, czyli stymulanty, takie jak chłonny rynek reasekuracyjny, duży potencjał wzrostu firm reasekuracyjnych, dobra jakość oferowanych produktów reasekuracyjnych. Natomiast z drugiej strony należy zidentyfikować i wyeliminować (odrzuć) destymulanty, czyli te czynniki, które ograniczają ten rozwój, jak np. niskie kapitały własne podmiotów sektora reasekuracyjnego, krótki okres funkcjonowania na rynku ubezpieczeniowo-reasekuracyjnym firm reasekuracyjnych, napływ zagranicznej konkurencji.

3.5. Kryterium piąte: zasięg oddziaływania uwarunkowań

W ramach kryterium dotyczącego **zasięgu uwarunkowań** wyróżniono uwarunkowania globalne, regionalne i krajowe. Uwarunkowania *globalne* wynikają z procesów globalizacji gospodarek. Globalizacja jest bardzo szerokim i złożonym procesem toczącym się w sferze ekonomicznej i społecznej. Jako efekt technologicznego rozwoju pozwala ona na całkowitą komunikację o zasięgu międzynarodowym i umożliwia prowadzenie transakcji finansowych *on-line*. Globalizacja stwarza większe szanse transferu kapitału i inwestycji, a tym samym sprzyja przyspieszeniu rozwoju firm reasekuracyjnych [1, s. 991]. Zasadniczą cechą globalizacji jest integrowanie działań, procesów i podmiotów w ogólnosiwiatowy system funkcjonujący na trzech poziomach – przedsiębiorstw, rynków/gałęzi, gospodarki światowej, ale powiązany także z innymi poziomami. Od połowy XX wieku, w miarę nasilania się procesów globalizacji, występują dążenia do ujednoczenia zasad, reguł, procedur działalności reasekuracyjnej nie tylko w ramach krajów, ich grup czy kontynentów, ale na skalę światową. Skutkiem globalizacji jest internacjonalizacja, czyli umiędzynarodowienie działalności określonego przedsiębiorstwa, w rozpatrywanym przypadku firmy reasekuracyjnej. Uwarunkowania *regionalne* natomiast wynikają z procesu zwanego europeizacją. Jest to proces integracji, który prowadzi do przyjęcia przez konkretne państwo zasad obowiązujących w Unii Europejskiej. Sytuacja taka dotyczy oczywiście państw należących do Wspólnoty bądź państw wstępujących do niej. Pozwala to na funkcjonowanie wielu zakładów ubezpieczeń i reasekuracji na wspólnym euro-

pejskim rynku na tych samych zasadach, co prowadzi do zwiększenia ich konkurencyjności. Uwarunkowania krajowe obejmują wyżej wymienione zjawiska ekonomiczne, polityczno-regulacyjne, społeczne i techniczno-technologiczne, których zasięg ogranicza się do terytorium Polski.

3.6. Kryterium szóste: możliwość korekty uwarunkowań

Następne kryterium klasyfikacji uwarunkowań działalności reasekuracyjnej to **możliwość korekty uwarunkowań**. W ramach tego kryterium wyróżniono uwarunkowania obiektywne, na które działalność reasekuratorów nie ma wpływu. Jako przykłady można podać: obostrzenie wymogów kapitałowych reasekuratorów, warunki podejmowania działalności ubezpieczeniowo-reasekuracyjnej przez spółki z udziałem kapitału zagranicznego oraz przez ubezpieczycieli – reasekuratorów zagranicznych, zasady działalności lokacyjnej zakładów ubezpieczeń i reasekuracji, zasady tworzenia rezerw techniczno-ubezpieczeniowych, ograniczenia dotyczące reasekuracji ryzyka u ubezpieczycieli zagranicznych. Uwarunkowania subiektywne natomiast powstają w obrębie sektora reasekuracyjnego lub jako efekt jego funkcjonowania. Mogą to być np. rodzaje i warunki zawieranych umów reasekuracyjnych oraz procesy konsolidacyjne w ramach sektora ubezpieczeniowo-reasekuracyjnego. Łączenie się przedsiębiorstw jest sposobem poszukiwania możliwości wzrostu, rozwoju. Do uwarunkowań subiektywnych można zaliczyć również zawieranie porozumień typu *pools*. Oznaczają one porozumienie się podmiotów asekuracyjnych lub reasekuracyjnych w zakresie pewnych rodzajów ryzyka, jednocześnie zobowiązując strony porozumienia do określonego pokrycia tego ryzyka. Porozumienia takie dotyczą na ogół nowych rodzajów ryzyka, jeszcze nierozpoznanych, szczególnie wysokich i niebezpiecznych.

3.7. Kryterium siódme: źródła uwarunkowań

Ze względu na **źródła uwarunkowań** wyróżnia się uwarunkowania historyczne i bieżące. Uwarunkowania *historyczne* są wynikiem procesu historycznego. Jest to zbiór pewnych zjawisk, procesów lub czynności, które wystąpiły w przeszłości, a które znacznie wpłynęły na obecny stan działalności reasekuracyjnej. Zaliczyć do nich można regulacje prawne i ich ewolucję na przestrzeni lat. Nie bez znaczenia w sytuacji Polski był ustrój społeczno-polityczny, a w konsekwencji jego przemiany po 1989 r. Uwarunkowania *bieżące* natomiast obejmują zjawiska występujące współcześnie, są związane z aktualną sytuacją gospodarczą, polityczną i społeczną kraju.

3.8. Kryterium ósme: podatność na zmiany

Kolejne kryterium klasyfikacji uwarunkowań działalności reasekuracyjnej to **podatność na zmiany**. Wyróżniono dwa rodzaje uwarunkowań: po pierwsze, uwarunkowania o charakterze statycznym, które nie ulegają zmianie w dłuższych okresach, np. sposoby zawierania umów reasekuracyjnych; po drugie, uwarunkowania o charakterze dynamicznym, które podlegają zmianie w czasie, np. warunki zawarte w umowach reasekuracyjnych.

3.9. Kryterium dziewiąte: sposób oddziaływania uwarunkowań

Ostatnie kryterium to **sposób oddziaływania**. W ramach tego kryterium wyodrębniono uwarunkowania bezpośrednie i pośrednie. Uwarunkowania *bezpośrednie* to te, które w sposób bezpośredni wpływają na działalność reasekuracyjną (np. konkurencyjność), natomiast uwarunkowania *pośrednie* to takie, które pośrednio, najczęściej poprzez ubezpieczenia, oddziałują na reasekurację. Jako przykład uwarunkowania pośredniego można podać świadomość ubezpieczeniową.

4. Zakończenie

Podsumowując powyższe rozważania, można stwierdzić, że na rozwój działalności ubezpieczeniowo-reasekuracyjnej ma wpływ szereg uwarunkowań różnego typu, pochodzących z różnych sfer otoczenia bliższego i dalszego tych podmiotów. Bez ochrony reasekuracyjnej rozwój towarzystwa ubezpieczeniowego będzie wolniejszy, mniej stabilny, w ciągłym zagrożeniu brakiem płynności, z narażeniem na możliwość kumulacji ryzyka i niemożność przyjmowania pewnych rodzajów ryzyka. Rózsadnie zorganizowana reasekuracja umożliwi rozwój ubezpieczeń i zakładów ubezpieczeniowych. Zwiększa możliwości ubezpieczyciela, który może rozwijać nowe rodzaje ubezpieczeń, może ubezpieczyć większe rodzaje ryzyka. W sytuacji, gdy zakłady ubezpieczeń w dużym stopniu korzystają z programów reasekuracyjnych i rozwijają się, sam rynek ubezpieczeniowy w Polsce pozostaje jeszcze, niestety, słabo rozwinięty. Mimo istnienia krajowego reasekuratora, firmy reasekurują się w znacznym stopniu za granicą.

Literatura

- [1] Adamczyk J., *Fuzje i przejęcia przedsiębiorstw w warunkach globalizacji*, [w:] *Nowe tendencje w zarządzaniu wartością przedsiębiorstwa. Aktualny stan i perspektywy rozwoju*, t. 2, red. E. Urbanczyk, Kreos, Szczecin 2003.

- [2] Bańko M., Krajewska M., *Słownik wyrazów kłopotliwych*, Warszawa 1994.
- [3] Bremond J., Couet J.F., Salort M.M., *Kompendium wiedzy o ekonomii*, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa, 2005.
- [4] Brodecki Z., *Finanse*, Wydawnictwo Prawnicze LexisNexis, Warszawa 2004.
- [5] <http://usjp.pwn.pl/haslo.php?id=1886858>.
- [6] *Kompendium wiedzy o marketingu*, red. B. Pilarczyk, H. Mruk, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2006.
- [7] Kopaliński W., *Słownik wyrazów obcych i zwrotów obcojęzycznych*, Wiedza Powszechna, Warszawa 1983.
- [8] Kurek R., *Ekonomiczno-finansowe warunki rozwoju sektora ubezpieczeń gospodarczych w Polsce*, rozprawa doktorska, Akademia Ekonomiczna we Wrocławiu, Wydział Gospodarki Regionalnej i Turystyki w Jeleniej Górze, Jelenia Góra 2000.
- [9] *Leksykon marketingu*, red. J. Altkorn, T. Kramer, PWE, Warszawa 1998.
- [10] Monkiewicz J., Gąsioriewicz L., Hadyniak B., *Zarządzanie finansami ubezpieczeń*, Poltext, Warszawa 1999.
- [11] *Nowa encyklopedia powszechna PWN*, t. 5, PWN, Warszawa 1997.
- [12] *Nowy słownik ekonomiczny przedsiębiorcy*, red. Z. Dowigałło, Wyd. VIII rozszerzone, Znicz, Szczecin 2004.
- [13] Ostasiewicz S., Rusnak Z., Siedlecka U., *Statystyka. Elementy teorii i zadania*, Wyd. 6 poprawione, AE, Wrocław 2006.
- [14] Rurka A., Szewczyk B., *Badanie wpływu instrumentów makroekonomicznych na rozwój inwestycji zagranicznych i kształtowanie się rynku ubezpieczeń – wybrane metody analizy jakościowej*, Wydawnictwo Naukowe Wydziału Zarządzania Uniwersytetu Warszawskiego, Warszawa 2003.
- [15] *Słownik ekonomiczny przedsiębiorcy*, red. Z. Dowigałło, wyd.VI rozszerzone, Znicz, Szczecin 1998.
- [16] *Słownik języka polskiego*, t. 3, PWN, Warszawa 1998.
- [17] Swacha-Lech M., *Mikro- i makrootoczenie firmy ubezpieczeniowej*, „Przegląd Ubezpieczeń Społecznych i Gospodarczych” 2002 nr 7.
- [18] Szromik A., *Psychospołeczne uwarunkowania przemian polskiego rynku ubezpieczeniowego. Cz. I*, „Wiadomości Ubezpieczeniowe” 1998 nr 7.

A REVIEW OF REINSURANCE DEVELOPMENT CAUSATIONS IN POLAND

Summary

Preparing a systematic classification of things and phenomena according to a given rule to acquire classes, segments and divisions and the like, alias preparing a causation classification is a quite complicated process and depending on the target we want to meet, it can have a different nature. The nature of this classification can be characterized as disjunctive because there is no hierarchical ancillary of the phenomenon description. The reinsurance development causations have been divided according to the following criteria: the origin of causations, the nature of causations, the time horizon of causation interaction, the direction of causation interaction, the range of causation interaction, the possibility of causation correction, the sources of causations, change vulnerability, the way of interaction.